

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของการวิจัย

การศึกษาเป็นเครื่องมือและกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อให้สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อิสลามจึงสนับสนุนและส่งเสริมให้มนุษย์ได้รับการศึกษา ดังมีโองการมากกว่า 900 แห่ง ที่ปรากฏในอัลกุรอานได้เรียกร้องเชิญชวนและชี้แนะมนุษย์สู่การศึกษาหาความรู้ และท่านนบีมุฮัมมัด^ﷺ กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาว่า ((طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ)) ความว่า “การศึกษาหาความรู้เป็นฟัรฎูเหนือมุสลิมทุกคน” (บันทึกโดย Ibn Majah : 224)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไข พ.ศ.2545 มาตรา 6 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 10) นอกจากนี้ กระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ยึดหลักการสำคัญคือ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้น การจัดกระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมผู้เรียนคือ “ครู” ดังที่ปรีชา พุทธารักษ์ (2550 : 1) กล่าวถึงการจัดการศึกษาตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ว่า ครูจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุน นำนักเรียน รู้กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำนักเรียนสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ กระบวนการต่างๆ เหล่านี้จะต้องสัมพันธ์และเกื้อกูลกัน ซึ่งได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศการศึกษา และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ถ้าพิจารณาจากกระบวนการต่างๆดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศศึกษาภายในสถานศึกษาจะเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาทั้งด้านกระบวนการบริหารและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามมาด้วย นอกจากนี้ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 25-27) กล่าวถึงกรณีศึกษาว่า เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานทุกระดับ ดังนั้นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารก็คือการนิเทศ โดยเฉพาะการ

นิเทศการสอนของครูให้มีการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพราะการนิเทศมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในบางครั้งแม้ครูอาจารย์จะได้อาศัยความสามารถในการจัดกิจกรรมตามที่วางแผนไว้แล้วก็ตาม อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างขาดตกบกพร่องทำให้การสอนขาดความสมบูรณ์ ดังนั้นหากมีบุคคลอื่นได้ชี้แนะ แนะนำให้ความช่วยเหลือก็ย่อมเกิดผลดี การนิเทศจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาที่คอยส่องให้เห็นภาพการสอนของครู และเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนในการพัฒนาการศึกษา การสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังเป็นการสร้างความตระหนักให้กับครูถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอนอีกด้วย นอกจากนี้ยังมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดีภายใต้ระบบการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการก้าวสู่ระบบประกันคุณภาพการศึกษารอบที่ 3 กล่าวโดยรวมก็คือ การจัดการนิเทศศึกษาก็เพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู การทำงานเป็นทีมการสร้างเจตคติที่ดีในการทำงานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในที่สุด โดยจุดเน้นของการนิเทศภายใน Glickman, Gordon, & Ross-Gordon (2007 : 299-300 อ้างถึงในรัตนา เกียรติเกษม, 2545 : 1) กล่าวว่า จุดเน้นการนิเทศภายในโรงเรียนจะคำนึงถึงทุกองค์ประกอบทางการศึกษาที่จะทำให้การสอนของครูมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นซึ่งองค์ประกอบดังกล่าว ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ให้มีการปรับปรุงการสอนด้วยตัวครูเองอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู ทำให้นักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการเรียนการสอนได้รับผลประโยชน์จากการสอนของครู

กล่าวได้ว่าการนิเทศภายในเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการให้มีขึ้นในโรงเรียนที่รับผิดชอบ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (มาตรา 49) ได้กำหนดแนวทางให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง โดยมุ่งหวังว่าการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนให้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ก็กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ

หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้กำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้ชัดเจน และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วน หนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้วย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนัก เห็นความสำคัญและนำไป ปฏิบัติในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม แต่การนิเทศเท่าที่ผ่านมามีส่วน ใหญ่เกิดจากบุคคลภายนอกหน่วยงาน คือ ศึกษานิเทศก์ แต่ในแง่ปฏิบัติแล้ว ศึกษานิเทศก์เองก็ ไม่สามารถปฏิบัติการนิเทศได้ทั่วถึง เพราะศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อย ครอบคลุมเพียงศึกษานิเทศก์แต่ฝ่าย เดียวในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาข้อมเป็นไปได้อย่างยาก ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2550 : 231) กล่าวว่า การนิเทศดำเนินการได้น้อย ไม่เป็นระบบ และขาด เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ จึงทำให้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้เท่าที่ควร ปัญหา ที่สำคัญคือปัญหาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเห็นได้จากการเรียนการสอนยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เนื่องจากครูผู้สอนส่วนหนึ่งขาดทักษะในการใช้หลักสูตร ครูส่วนหนึ่งไม่ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน สื่อการสอนยังไม่เพียงพอและไม่ตรงตามเนื้อหาวิชาของ แต่ละกลุ่มประสบการณ์ ครูผู้สอนส่วนหนึ่งยังไม่มีทักษะในการผลิตและการใช้สื่อ

ส่วนปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในสังกัดต่างๆ มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ การมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านการนิเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับ ของวงการศึกษานในประเทศไทยว่า สามารถที่จะช่วยในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษา ให้ดีขึ้นได้ การนิเทศการศึกษาเป็นนวัตกรรมที่มุ่งหมายให้เป็นเครื่องมือใช้ในการเร่งรัดเพื่อพัฒนา การศึกษาในสถานศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นการแก้ปัญหาที่ระบบระหว่างผู้ที่นิเทศและ ผู้รับการนิเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นการนิเทศการศึกษาที่ผ่านมา เป็นการ ดำเนินงานโดยบุคลากรภายนอกสถานศึกษา แต่ปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นภารกิจ ของผู้บริหารโรงเรียนในการที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมี ประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยการนิเทศเป็นบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียน ซึ่งย่อมทราบและเข้าใจสภาพปัญหาของสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ดีกว่า บุคลากรภายนอก ซึ่งจะส่งผลให้การนิเทศตอบสนองความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษาได้ ดีกว่า ดังนั้นกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ได้ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่ง กระบวนการและวิธีนิเทศได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยจากลักษณะตรวจตราสั่งการมาเป็น ลักษณะการร่วมมือ แนะนำช่วยเหลือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับนิเทศ (ปรีชา พุทธารักษ์, 2550 : 11)

การนิเทศการศึกษาจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีมุ่งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้โรงเรียนมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะบทบาทการนิเทศงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ผู้บริหารจึงไม่ควรละเลยการนิเทศงานวิชาการ ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนส่งเสริมงานวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 27) ซึ่งสอดคล้องกับกรองทอง จิระเดชากุล (2550 : 2) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสิ้นเชิง สถานศึกษาบางแห่งไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในเลยและบางแห่งไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ทำให้เป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็คือสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายในโรงเรียนในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 12) เกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่า ปัญหาหลายประการที่ทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ตระหนักว่าตนมีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนา ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ดีกว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานประจำจึงมอบให้เป็นงานของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการหรือคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียนรับผิดชอบดำเนินการแทนโดยไม่ได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคลากรส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศภายในโรงเรียน คิดว่าเป็นการไปสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนและไม่รู้จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นไปเพื่อความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาบุคลากรทุกคน เนื่องจากเข้าใจว่าการนิเทศเป็นการไปตรวจสอบ จับผิด ประเมิน วิพากษ์วิจารณ์ จึงไม่ให้ความร่วมมือร่วมคิด ร่วมทำ นอกจากนี้ผู้บริหารขาดความมั่นใจในการนิเทศภายในโรงเรียน สื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ๆ ทางการนิเทศไม่ได้นำมาใช้เพื่อสนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างแท้จริง งานวิจัยของสมใจ ดวงแก้ว ณรัน ศรีวิหะ และนนทพร โสภณ (2551 : บทคัดย่อ) เกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาคือ ครูขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ผู้บริหารขาดการติดตามผลการใช้และบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างสม่ำเสมอ และบุคลากรมีไม่

เพียงพอกับภารกิจ และความต้องการของโรงเรียน งานวิจัยของ อัสมาวดี ดอเถาะ (2554 : บทคัดย่อ) เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารตามทัศนะของหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี คือ ผู้นิเทศยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการนิเทศงานวิชาการและขาดคู่มือและเครื่องมือเกี่ยวกับการนิเทศที่ทันสมัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจึงควรที่จะศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากความสำเร็จของการนิเทศในโรงเรียนขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนนั้นๆ ทั้งนี้คุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ กล่าวคือ กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศ และกระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลาและเป็นผู้นิเทศในสถานศึกษา ซึ่งผลการนิเทศโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ผ่านมาพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่เป็นระบบโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีแผนการนิเทศภายในของโรงเรียน จึงไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการนิเทศภายในให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

1.3.1 ทราบระดับและความแตกต่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน

1.3.2 ได้ข้อเสนอแนะบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3.3 เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษานำไปวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศงานวิชาการต่อไป

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่จะศึกษาดังนี้

1.4.1 **ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย** มุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลาใน 5 ด้าน ดังนี้

1.4.1.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

1.4.1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

1.4.1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล

1.4.1.4 ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล

1.4.1.5 ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ

1.4.2 **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

1.4.2.1 ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2,831 คน จากจำนวนโรงเรียน 40 โรงเรียน ส่วนประชากรในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 6 คน

1.4.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2555 จำนวน 338 คน ได้มาโดยการเทียบตามตารางกระจายและมอร์แกน ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะโดยสุ่มผู้บริหารโรงเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน

1.4.3 ตัวแปรที่จะศึกษา

1.4.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

(1) เพศ จำแนกเป็น

ก. ชาย

ข. หญิง

(2) ตำแหน่ง จำแนกเป็น

ก. ครูวิชาการ โรงเรียน

ข. ครูผู้สอนสายสามัญ

ค. ครูผู้สอนสายศาสนา

(3) วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น

ก. ต่ำกว่าปริญญาตรี

ข. ปริญญาตรี

ค. สูงกว่าปริญญาตรี

(4) ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น

ก. 1 - 10 ปี

ข. 11 - 20 ปี

ค. 21 ปีขึ้นไป

(5) ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

ก. ขนาดใหญ่ (มีนักเรียน จำนวน 1,001 คนขึ้นไป)

ข. ขนาดกลาง (มีนักเรียน จำนวน 501 – 1,000 คน)

ค. ขนาดเล็ก (มีนักเรียน จำนวน น้อยกว่า 501 คน)

1.4.3.2 ตัวแปรตาม คือ บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลาใน 5 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

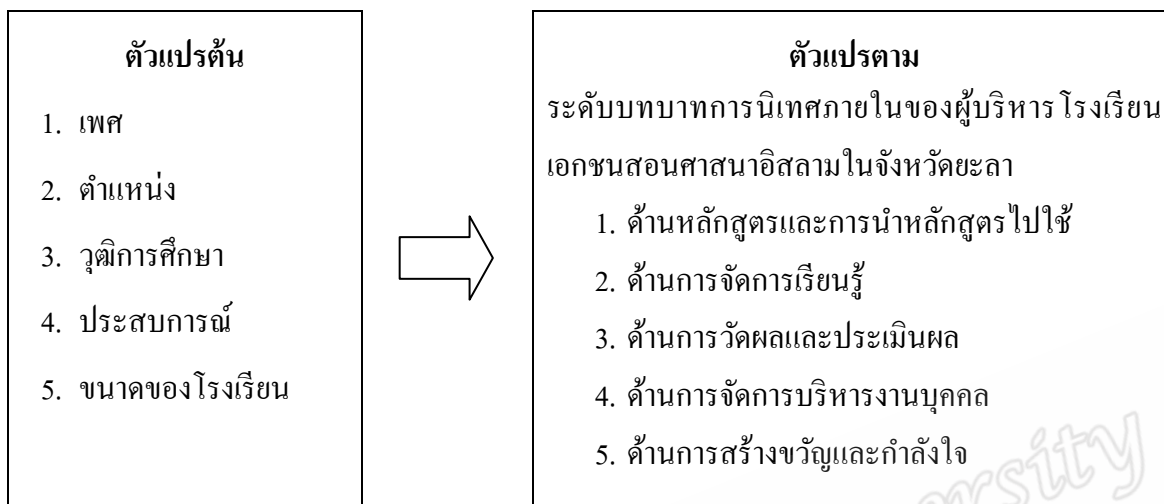
(2) ด้านการจัดการเรียนรู้

(3) ด้านการวัดผลและประเมินผล

(4) ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล

(5) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ

โดยสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยเป็น ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพประกอบที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลาครั้งนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงจากขอบข่ายงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของ Harris (1985 : 10-12 อ้างถึงในมาลี กิจเจริญ, 2548 : 4) และขอบข่ายงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 5-8) โดยผู้วิจัยได้นำกรอบการนิเทศดังกล่าวมาจัดกลุ่มและสรุปประเด็นสำคัญแล้วนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล และ 5) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยเสนอข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้

1.5.1 การอ้างอิงหลักฐานอัลกุรอาน จะระบุอายุขีในวงเล็บที่มีลักษณะ คือ ﴿...﴾ ส่วนชื่อสูเราะฮ์และหมายเลขอายะฮ์จะระบุภายในวงเล็บ (.....)

1.5.2 การอ้างอิงหลักฐานอัลหะดีษ จะระบุตัวบทอัลหะดีษในวงเล็บ ((.....))

1.5.3 เครื่องหมาย “.....” เป็นเครื่องหมายที่ใช้สำหรับการแปลความหมายของอัลกุรอาน และอัลหะดีษ ตลอดจนคำพูดของนักวิชาการที่นำมาอ้างอิง

1.5.4 สัญลักษณ์ ﷺ เป็นอาหรับที่มาจากคำว่า “ซุบฮานาสุวาตาอาลา” ซึ่งมีความหมายว่า “พระองค์ทรงมหาบริสุทธิ์และสูงส่งยิ่ง” เป็น คำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องและสรรเสริญพระองค์อัลลอฮ์ หลังจากที่ได้อ่านามพระองค์

1.5.6 สัญลักษณ์ ﷻ เป็นอาหรับที่มาจากคำว่า “ซ็อลลัลลอฮู อะลัยฮิ วะสัลลัม” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮ์ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องท่านนบีมุฮัมมัด หลังจากที่ได้อ่านามของท่าน

1.5.7 สัญลักษณ์ ﷺ เป็นอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮู” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮ์ทรงพึงพอพระทัยแก่เขา” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวเพื่อให้เกียรติท่านเสาะหาบะฮูจำนวน 1 ท่านผู้ซึ่งได้ใช้ชีวิตร่วมสมัยกับท่านนบีมุฮัมมัด

1.5.8 สัญลักษณ์ ﷺ เป็นอาหรับที่มาจากคำว่า “อะลัยฮิสสลาม” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮ์ทรงประทานความสันติแก่เขา” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องบรรดามะลาอิกะห์ญิบรีล หลังจากที่ได้อ่านามของเขา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1.6.1 การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการสอนของครู อันจะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างสูงสุดด้วยการนิเทศ 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล และด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ

1.6.2 การนิเทศด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมชี้แจง แนะนำการใช้หลักสูตร การจัดและปรับปรุงกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ครูเข้าใจ จุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตร การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน พร้อมทั้งให้คำแนะนำและเห็นชอบแผนการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูในสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6.3 การนิเทศด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ใช้หลักการมุ่งใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครู มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำ เข้าใจวิธีการมอบหมายงาน และอำนาจหน้าที่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา กำหนดตัวบุคคลด้านการเรียนการสอนได้ชัดเจน มีการสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ปัญหาและความต้องการของครูด้าน

การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการปรับปรุง แก้ไขปัญหา การจัดการเรียน การสอน การจัดทำสื่อและอุปกรณ์เครื่องมือการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

1.6.4 การนิเทศด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง การที่ผู้บริหาร โรงเรียนมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ เทคนิค ระเบียบการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้ครู เข้าใจเป็นระยะๆ และมีการแนะนำ ควบคุมดูแลการวัดผลและประเมินผลของครูอยู่เสมอ มีการ ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครื่องมือให้แก่เพื่อใช้ในการวัดผล ประเมินผลของแต่ละกลุ่มสาระ ให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพ มีการสนับสนุนให้ครูนำงานวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการสอน ของตนเอง และมีการประเมินการสอนของครูพร้อมสรุปผลรายงานให้ครูทราบอย่างต่อเนื่อง

1.6.5 การนิเทศด้านการจัดการบริหารงานบุคคล หมายถึง การที่ผู้บริหาร โรงเรียนมี ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในการกำหนด บุคลากรในการปฏิบัติงาน การดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ มีการสำรวจความต้องการของ ครู เพื่อนำไปวางแผนปฏิบัติงานด้านบุคลากร มีหลักการในการสร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนา ทีมงาน มีหลักการในการบริหารความขัดแย้ง โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และการสรรหาบุคลากร และมีการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร อย่างสม่ำเสมอ

1.6.6 การนิเทศด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ หมายถึง การที่ผู้บริหาร โรงเรียนมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการบำรุงขวัญและกำลังใจ มีอริยาศาสตร์ที่ดี มีน้ำใจ มีความเข้าใจในธรรมชาติ ของคน ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม ปฏิบัติตนต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเป็นธรรม รับฟังความ คิดเห็นในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจบนพื้นฐานความถูกต้องเสมอ มีการจัดสวัสดิการต่างๆ มี การยกย่อง ชมเชยให้แก่บุคลากรผู้ทำความดี มีการส่งเสริมให้กำลังใจ โอบอ้อมอารีและมีจิตใจ กว้างขวางต่อผู้ร่วมงาน

1.6.7 ผู้บริหาร โรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาดำแหน่งผู้จัดการ ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งที่ทำหน้าที่บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน จังหวัดยะลา

1.6.8 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนวิชาศาสนา ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ควบคุมวิชาสามัญตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา